

ARO **AUDIT ROZVOJE OBCÍ**

PŘEDSTAVENÍ A METODOLOGIE SYSTÉMU

verze_aro1

LISTOPAD 2010

OBSAH

1. Představení systému ARO.....	2
2. Metodologie systému ARO.....	3
3. Oblasti ARO, ukazatele a jejich specifikace.....	4
3.1 Ekonomická oblast.....	4
3.2 Sociální oblast.....	6
3.3 Environmentální oblast.....	7
4. Zdrojové datové soubory, funkcionality.....	7

1. Představení systému

ARO - Audit rozvoje obce je jedinečný inovativní systém rychlého a sofistikovaného posuzování rozvojového stavu obcí do 10.000 obyvatel. Systém je založen na automatizované multikriteriální analýze dat čerpaných z údajů uznávané autority – Českého statistického úřadu. Předmětem posuzování jsou socioekonomické charakteristiky zpracovávané z dat a ukazatelů, které umožní v maximální míře vytvořit objektivní obraz o zásadních parametrech rozvoje posuzované obce. Vlastní zpracování auditu obsahuje komentované výsledky posuzovaných skutečností a návrhy klíčových rozvojových střednědobých opatření. Na základě analytických závěrů je obci přiděleno speciální scoringové hodnocení. Scoringová škála vyjadřuje aktuální rozvojovou úroveň řešené obce a umožňuje vzájemné municipální porovnávání.

Součástí zpracování rozvojového auditu v systému ARO může být automatické zařazení posuzované obce do interní databáze tohoto systému - pokud k tomu dá příslušná obec výslovný souhlas. Tato registrace zpřístupní vzájemné porovnávání rozvojové úrovně jednotlivých obcí a čerpání rozvojových námětů či příkladů dobré praxe při řešení specifických rozvojových problémů.

Systém ARO včetně jednotného scoringového hodnocení byl vytvořen v rámci vlastní výzkumné a vývojové aktivity Národní akademie regionálního managementu, o.s. ve spolupráci s realizační společností e-Rozvoj.cz, s.r.o. a za podpory Libereckého kraje.

Cílem systému ARO je poskytnout obcím informaci o jejich současném stavu rozvoje. Konkrétní stav obce je posuzován na základě srovnávání vybraných hledisek rozvoje vzhledem ke všem obcím ČR. Jedná se tedy o vymezení pozice obce v rámci kompletního sídelního systému v kontextu kvalitativního a kvantitativního rozvoje. Systém ARO v tomto smyslu hodnocení obcí není nástrojem nebo metodou, která by umožňovala obcím detailní popis vývoje rozvojových charakteristik, nýbrž využívá dosažený stav rozvoje obce k určitému okamžiku.

Výsledkem auditu je ohodnocení obce podle dosažených úrovní rozvoje. Součástí hodnocení jsou tři základní oblasti (ekonomická, sociální a environmentální) a komplexní úroveň rozvoje. Úroveň rozvoje je označena bodovou hodnotou, která se může pohybovat v rozmezí od 0 do 10 bodů.

2. Metodologie systému ARO

Audit rozvoje obce reflektuje **významnost udržitelného rozvoje** a v tomto směru je také koncipován. Na udržitelný rozvoj lze nahlížet několika možnými způsoby. V zásadě ovšem existují tři základní koncepty pojetí udržitelného rozvoje, které se odlišují v rovině obecnosti a oborového definování podstaty a uchopitelnosti udržitelného rozvoje.

První koncept lze označit za velmi obecný a spíše **etického charakteru** s apelem na zodpovědné chování společnosti. Tento koncept popisuje udržitelný rozvoj jako rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.

Druhý koncept udržitelného rozvoje lze označit za **ekonomický**, jelikož udržitelný rozvoj je sledován ve formě dlouhodobého růstu kapitálu, který je dělen na kapitál finanční, produkční, přírodní, sociální a lidský.

Pro systém ARO je však nejvíce adekvátní třetí koncept, který se skládá **ze tří pilířů-ekonomického, sociálního a environmentálního**. Udržitelnost rozvoje je popsána ve vyváženém rozvoji všech tří pilířů.

Systém ARO se tedy zabývá třemi oblastmi rozvoje, které jsou reprezentované vybranými ukazateli. Volba ukazatelů a způsob komparace dosažených hodnot se odvíjí od následujících předpokladů.

- Použité datové vstupy jsou dostupnost z relevantních a ověřených informačních zdrojů (ČSÚ - MOS/MIS, SLDB).
- Data jsou za období, které odpovídá současné době (max. 4 roční období zpět).
- U použitých dat je možné předpokládat kontinuální zdrojovou základnu.
- Klíčové ukazatele jsou porovnávány ve formě relativního vyjádření.
- Použité ukazatele dokumentují všechny tři klíčové oblasti udržitelného rozvoje, tj. oblast ekonomickou, sociální a environmentální.
- Pro zpracování dat je použito relevantních a sofistikovaných statistických metod.
- Dosažené bodové hodnoty obcí jsou výsledkem komplexní komparace v rámci všech obcí ČR.
- Statistický soubor (6429 obcí) je dělen do bodových intervalů (11 intervalů) na základě obdobných kritérií.

Při respektování těchto předpokladů byli vybrány datové zdroje, statistické metody a ukazatelé, které dostatečně průkazným způsobem dokáží relevantně hodnotit rozvoj obce.

3. Oblasti ARO, ukazatele a jejich specifikace

3.1 Ekonomická oblast

Tato oblast je hodnocena prostřednictvím pěti ukazatelů, které splňují výše uvedené analytické atributy. Těmito ukazateli jsou:

- registrovaná míra nezaměstnanosti (v %)
- index ekonomického zatížení (v %)
- index ekonomického zatížení A (v %)
- index ekonomického zatížení B (v %)
- počet dokončených bytů (na 1000 obyvatel)

3.1.1 Registrovaná míra nezaměstnanosti (v %)

Popis: Míra nezaměstnanosti pro dosažitelné uchazeče vyjadřuje v případě menších územních jednotek (obcí, správních obvodů obcí s rozšířenou působností, atd.) podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřady práce na počtu ekonomicky aktivních osob, kde čítecitel a jmenovatel jsou ukazatelé konstruované podle následujících algoritmů:

Čitatelem je počet tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání z řad občanů ČR a občanů EU (EHP) v území. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

Jmenovatelem je v tomto případě menších územních jednotek počet ekonomicky aktivních osob odvozených z výsledků posledního SLDB, tj. jsou zahrnuty všechny zaměstnané osoby, zaměstnavatelé, samostatně činní, pracující studenti a učni, ženy na mateřské dovolené v trvání 28 nebo 37 týdnů, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu a osoby nezaměstnané (podle okamžitého stavu k rozhodnému okamžiku sčítání, bez ohledu na formu vztahu k zaměstnavateli).

3.1.2 Index ekonomického zatížení (v %)

Popis: Index ekonomického zatížení udává prostý podíl předproduktivního (0-14 let) a poproduktivního (65+ let) obyvatelstva na počtu obyvatel v produktivním věku (15-64 let). Tento index je pro komplexnější zhodnocení rozdělen dále na index ekonomického zatížení A a index ekonomického zatížení B.

3.1.3 Index ekonomického zatížení A (v %)

Popis: Index ekonomického zatížení A udává prostý podíl přeproduktivního obyvatelstva (0-14 let) na počtu obyvatel v produktivním věku (15-64 let).

3.1.4 Index ekonomického zatížení B (v %)

Popis: Index ekonomického zatížení B udává prostý podíl poproduktivního obyvatelstva (65+ let) na počtu obyvatel v produktivním věku (15-64 let).

3.1.5 Počet dokončených bytů

Popis: Počet dokončených bytů je udáván relativně, a to na 1000 obyvatel. Ukazatel tvoří počet bytů v budovách pro bydlení, nových i stávajících, jejichž výstavba byla ve sledovaném období v území dokončena, tj. na které vydaná kolaudační rozhodnutí nabyla právní moci. Jde o byty v nové výstavbě, nástavbě, přístavbě, resp. přestavbě, dokončené modernizací a rekonstrukcí.

3.2 Sociální oblast

Tato oblast je hodnocena dvěma ukazateli, které odpovídají podmínkám objektivitu systému ARO. Těmito ukazateli jsou:

- hrubá míra celkového přírůstku (v promile)
- index stáří (v %)

3.2.1 Hrubá míra celkového přírůstku (v promile)

Popis: Celkový pohyb obyvatelstva je výsledkem přirozeného i mechanického pohybu, tzn. celkový přírůstek (úbytek) se skládá z přirozeného přírůstku (narození-zemřelí) a migračního salda (Přistěhovalí-vystěhovalí). Hrubá míra celkového přírůstku je pak počítána jako celkový přírůstek/střední stav obyvatel * 1000.

3.2.2 Index stáří (v %)

Popis: Indexem stáří lze vystihnout demografický proces stárnutí populace. Jedná se o přechod z progresivního typu populace na stacionární až recesivní typ. Index stáří je dán podílem počtu obyvatel starších 65 let (poproduktivní složka obyvatelstva) a počtem obyvatel mladších 15 let (dětská složka populace neboli předproduktivní).

3.3 Environmentální oblast

Tato oblast je hodnocena pouze ukazatelem „koeficient ekologické stability (KES).

3.3.1 Koeficient ekologické stability (KES)

Popis: Koeficient ekologické stability se počítá jako podíl výměr druhů pozemků v daném území. V čitateli tohoto podílu je součet výměr chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů, trvalých travních porostů, lesní půdy a vodních ploch. Ve jmenovateli podílu je součet výměr orné půdy, zastavěných ploch a ostatních ploch. Jedná se o zhodnocení podílů pozemků, které nebyli téměř změněné lidskou činností na podílů pozemků, které jsou již zformované lidskou činností. Tento ukazatel je komplexním a základním ukazatelem spadajícím do oblasti životního prostředí.

4. Zdrojové datové soubory, funkcionality

Řešitelé projektu ARO vytvořili rozsáhlý soubor všech podkladových dat a z nich vytvořených ukazatelů relevantních pro systém ARO na vzorku všech 6429 obcí České republiky. U každého ukazatele jsou soubory obcí též seřazeny podle pořadí jakého obce ve sledovaném vzorku dosáhli a těmto obcím jsou přiděleny bodové hodnoty pro stanovení celkové pozice obce v komplexní oblasti udržitelného rozvoje v komparaci s ostatními obcemi ČR. Pozici obce v tomto stoprocentním statistickém vzorku lze tedy určit velmi přesně a striktně. Speciálně pro obce Libereckého kraje byl vytvořen datový subsystém, v rámci kterého je možné provést vyhodnocení rozvojového stavu obce i pro menší území, tedy pro Liberecký kraj (stanovení pořadí

v rámci Libereckého kraje). Ostatní kraje takto zpracované prozatím nejsou.

System je též konstruován tak, aby bylo možné analyzovat rozvojový stav obcí i v jiných (jinak určených) statistických souborech, např. v úrovni velikostních kategorií obcí či jinak účelově vytvořených skupin obcí (hospodářsky slabé, zemědělské, postižené povodněmi, satelitní, apod.). Tyto kategorizace prozatím nejsou dopracovány do stávajícího systému ARO.